Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

21. jaanuar 2021 *

Eelotsusetaotlus – Sotsiaalpoliitika – Meeste ja naiste võrdne kohtlemine sotsiaalkindlustuse valdkonnas – Direktiiv 79/7/EMÜ – Artikli 4 lõige 1 – Vabatahtlikult ennetähtaegsele pensionile jäämine – Ennetähtaegne vanaduspension – Õiguse tekkimine – Saada oleva pensioni summa, mis peab olema vähemalt võrdne seadusjärgse miinimumpensioniga – Mõlemast soost töötajate osakaal, kelle puhul on välistatud ennetähtaegse vanaduspensioni saamine – Naistöötajate puhul võimaliku ebasoodsamasse olukorda seadmise põhjendus – Asjaomase liikmesriigi sotsiaalpoliitika eesmärgid

Kohtuasjas C-843/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Kataloonia autonoomse piirkonna kõrgeim kohus, Hispaania) 12. novembri 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. novembril 2019, menetluses

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

versus

BT,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president N. Wahl, kohtunikud F. Biltgen (ettekandja) ja L. S. Rossi,

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), esindajad: A. Álvarez Moreno ja G. Guadaño Segovia,

– BT, *abogado* I. de Gispert Català,

– Hispaania valitsus, esindaja: S. Jiménez García,

– Portugali valitsus, esindajad: A. Pimenta, M. Carneiro, M. J. Marques ja P. Barros da Costa,

– Euroopa Komisjon, esindajad: I. Galindo Martín ja C. Valero,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiivi 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas (EÜT 1979, L 6, lk 24; ELT eriväljaanne 05/01, lk 215) artikli 4 lõike 1 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud Instituto Nacional de la Seguridad Sociali (INSS) (riiklik sotsiaalkindlustusamet, Hispaania) ja BT vahelises kohtuvaidluses seoses INSSi keeldumisega määrata BT-le ennetähtaegset vanaduspensioni.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 79/7 artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on sotsiaalkindlustuse valdkonnas meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte (edaspidi „võrdse kohtlemise põhimõte“) järkjärguline rakendamine artiklis 3 ettenähtud sotsiaalkindlustuse ja muu sotsiaalkaitse valdkondades.“

4 Direktiivi artikli 3 lõike 1 punktis a on sätestatud, et direktiivi kohaldatakse riiklike sotsiaalkindlustusskeemide suhtes, mis pakuvad kaitset muu hulgas „vanaduse“ korral.

5 Nimetatud direktiivi artikli 4 lõikes 1 on ette nähtud:

„Võrdse kohtlemise põhimõte tähendab, et puudub igasugune otsene või kaudne sooline diskrimineerimine, eriti seoses perekonnaseisuga, ning eelkõige siis, kui kõne all on:

– skeemide ulatus ja neile ligipääsu tingimused;

– sissemakse kohustus ja sissemaksete arvutamine,

– hüvitiste arvutamine, sealhulgas abikaasa ja ülalpeetavate puhul suurendatava hüvitise arvutamine, ning hüvitise saamise õiguse kestuse ja säilitamise tingimused.“

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (ELT 2006, L 204, lk 23) artikli 2 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

b) *kaudne diskrimineerimine* – kui väliselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab ühest soost isikud võrreldes teisest soost isikutega ebasoodsamasse olukorda, välja arvatud juhul, kui kõnealusel sättel, kriteeriumil või taval on objektiivselt põhjendatav õigustatud eesmärk ning selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud;

[…]“.

Hispaania õigus

7 Põhikohtuasja faktiliste asjaolude toimumise ajal kehtinud redaktsioonis sotsiaalkindlustuse üldseaduse (Ley General de la Seguridad Social), mille konsolideeritud versioon kiideti heaks kuninga 30. oktoobri 2015. aasta seadusandliku dekreediga 8/2015 (Real Decreto Legislativo 8/2015) (*BOE* nr 261, 31.10.2015, edaspidi „LGSS“), artikli 59 pealkiri on „Lisahüvitised miinimumpensionist väiksemate pensionide puhul“. Selle artikli lõike 1 esimeses lõigus on ette nähtud:

„Sotsiaalkindlustussüsteemi osamakselisi pensione saavatel isikutel, kes ei saa mingit töötulu, kapitalitulu või ettevõtlustulu või kapitali kasvutulu, kooskõlas sellega, mis on nende tulude kohta ette nähtud füüsilise isiku tulumaksu raames, või isikutel, kes saavad sellist tulu, kuid see ei ületa igal aastal vastava [riigieelarveseadusega (Ley de Presupuestos Generales del Estado)] kindlaks määratud summat, on seaduses või määruses ettenähtu kohaselt õigus saada lisahüvitisi selleks, et see summa ulatuks miinimumpensionini, tingimusel et nad elavad Hispaania territooriumil.“

8 LGSS artikli 208 „Isiku soovil ennetähtaegsele vanaduspensionile jäämine“ lõikes 1 on sätestatud:

„Isik, kes soovib jääda ennetähtaegsele vanaduspensionile, peab vastama järgmistele tingimustele:

a) jõudmine ikka, mis ei ole rohkem kui kaks aastat madalam artikli 205 lõike 1 punkti a alusel kehtivast pensionieast, ilma et sealjuures kuuluks kohaldamisele artiklis 206 nimetatud vähenduskoefitsiendid;

b) tegeliku 35aastase minimaalse sissemakseperioodi tõendamine, võtmata arvesse lisatasudega seotud proportsionaalset osa […];

c) pärast asjaomase pensioniliigi üld- ja eritingimuste täitmise tõendamist peab saada oleva pensioni summa olema suurem kui miinimumpension, millele isikul on tema perekondlikku olukorda arvesse võttes õigus 65aastaseks saamisest alates. Vastasel juhul ei ole puudutatud isikul õigust seda tüüpi ennetähtaegset vanaduspensioni saada.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

9 Koduabilisena kuulus BT Hispaania sotsiaalkindlustuse eriskeemi alla, mis oli mõeldud ainult sellele töötajate kategooriale (edaspidi „eriskeem“). BT tegi sellesse kavasse sissemakseid 14 054 päeva eest, välja arvatud 166 päeva jooksul.

10 Ta taotles INSSilt 12. detsembril 2016 LGSS artikli 208 alusel ennetähtaegse vanaduspensioni määramist alates 4. jaanuarist 2017, kui ta saab 63-aastaseks.

11 INSS jättis 19. detsembri 2016. aasta otsusega, mis jäeti muutmata BT esitatud vaide kohta tehtud otsusega, selle taotluse rahuldamata põhjendusel, et BT puhul ei ole täidetud selle seaduse artikli 208 lõike 1 punktis c ette nähtud ennetähtaegse vanaduspensioni saamise tingimus, kuna pensioni summa, mida ta oleks saanud, oli väiksem kui miinimumpension, millele tal oleks tema perekondlikku olukorda arvesse võttes olnud õigus 65-aastaseks saamisel.

12 Juzgado de lo Social nº 10 de Barcelona (Barcelona töökohus nr 10, Hispaania) rahuldas hagi, mille BT nende otsuste peale esitas. Nimetatud kohus leidis, et LGSSi kõnealune säte diskrimineerib, vastuolus direktiiviga 79/7, kaudselt naisi, kuivõrd nad on koduabiliste sektoris enamuses, ning et sellesse

sektorisse kuuluval töötajal, isegi kui ta on teinud eriskeemi sissemakseid 44 ja poole aasta jooksul, ei ole õigust saada pensioni summas, mis võimaldaks tal taotleda ja saada ennetähtaegset vanaduspensioni 63-aastaseks saamisel.

13 INSS esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Tribunal Superior de Justicia de Cataluñale (Kataloonia piirkonna kõrgeim kohus, Hispaania). Eelotsusetaotluse esitanu märgib, et eriskeemi sissemaksete baas oli algul Hispaania sotsiaalkindlustuse üldskeemi sissemaksete baasist väiksem. Järelikult olid eriskeemiga liitunud isikute pensionid üldskeemiga liitunud isikute pensionidest samuti väiksemad. Eriskeemi sissemaksete baasi on siiski üldskeemi sissemaksete baasiga järk-järgult vastavusse viidud alates eriskeemi lõimimisest üldskeemi 2012. aastal.

14 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul kohaldatakse LGSS artikli 208 lõike 1 punkti c kõigile töötajatele, kes on hõlmatud sotsiaalkindlustuse üldskeemiga. Välistades ennetähtaegse vanaduspensioni saamise õiguse kindlustatud isikute puhul, kes otsustavad vabatahtlikult jääda ennetähtaegsele vanaduspensionile, kuid kelle puhul ennetähtaegse vanaduspensioni summa ei ulatu seadusjärgse miinimumpensionini, millele neil oleks õigus 65-aastaseks saamisel, välditakse selle sättega neile isikutele pensioni lisahüvitise maksmist, mis tooks kaasa kulutusi riigieelarvele. Lisaks on see säte kooskõlas Euroopa Liidu eesmärkidega pensionide valdkonnas, milleks on kestliku tasakaalu saavutamine töötatud ja pensionil oldud aja vahel. Sellega seoses oleks liidu poolt soodustatud tendentsiga, et vanaduspensioniiga tõuseb ja suurendatakse stiimuleid tööelu pikendamiseks, vastuolus see, kui töötaja saaks pensioniiga vabatahtlikult ettepoole tuua, ilma et tema pensionisumma väheneks, kuna ta saab pensioni lisahüvitist. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab peale selle, et nimetatud sättes ette nähtud tingimust ei ole seatud, kui ennetähtaegsele pensionile jäämine on seotud põhjusega, mis ei olene töötajast, nagu ettevõtte ümberkorraldamine, mis kuulub seega LGSS artikli 207 kohaldamisalasse.

15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et ametliku statistika kohaselt on 89% eriskeemiga hõlmatud koduabilistest naised. Selleks et siiski hinnata, kas selle seaduse artikli 208 lõike 1 punkt c toob kaasa kaudse diskrimineerimise naistöötajate kahjuks, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et arvesse tuleb võtta kõiki sotsiaalkindlustuse üldskeemis kindlustatud isikuid, kes kõik kuuluvad selle sätte kohaldamisalasse. Seega tuleb lisaks eriskeemis kindlustatud isikutele võtta arvesse ka naisi, kes on muudel põhjustel, milleks on näiteks abielu, laste olemasolu või osalise tööajaga töötamine, teinud sissemakseid väiksemas summas ja lühema aja jooksul.

16 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Ministerio de inclusión, Seguridad Social y Migracionesi (sotsiaalse kaasatuse, sotsiaalkindlustuse ja rände ministeerium, Hispaania) esitatud statistikast nähtub, et pensioni lisahüvitist selleks, et pension ulatuks seadusjärgse miinimumpensionini, saavad protsentuaalselt rohkem naised kui mehed, mis annab tunnistust sellest, et rohkem naisi kui mehi seatakse ebasoodsamasse olukorda selle seaduse artikli 208 lõike 1 punktiga c, millega on sellele töötajale, kes vabatahtlikult otsustab jääda ennetähtaegsele pensionile, seatud tingimuseks, et tal on oma sissemaksete alusel võimalik saada seadusjärgset miinimumpensioni ilma, et talle makstaks taolist pensioni lisahüvitist. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab asjaolu, et 2018. aastal sai pensioni lisahüvitist 422 112 meest, mis moodustab 15,23% meeste pensionidest, võrreldes 468 822 naisega, mis moodustab 31,45% naiste pensionidest.

17 Nendel asjaoludel otsustas Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Kataloonia autonoomse piirkonna kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas kaudse soolise diskrimineerimise keeldu, mis on direktiivi 79/7 artikliga 4 kehtestatud seoses õigusega sotsiaalkindlustushüvitistele ja nende arvutamisega, tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu [LGSS] artikli 208 lõike 1 punkt c, millega on nõutud kõigilt üldskeemi liikmetelt, et vabatahtlikult ennetähtaegsele vanaduspensionile jäämiseks peab saada

olev pension, mille suurus arvutatakse tavalise süsteemi kohaselt ilma diferentseeritud lisahüvitiseta, olema miinimumpensioniga vähemalt võrdne, kui see nõue kaudselt diskrimineerib üldskeemiga liitunud naisi, kuna seda kohaldatakse palju suurema hulga naiste kui meeste suhtes?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt teada, kas direktiivi 79/7 artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis sotsiaalkindlustuse üldskeemis kindlustatud töötaja vabatahtlikult enneaegsele pensionile jäämise korral seavad ennetähtaegse vanaduspensioni saamise õiguse sõltuvusse tingimusest, et ennetähtaegne vanaduspension peab olema vähemalt võrdne miinimumpensioniga, millele sellel töötajal oleks õigus 65-aastaseks saamisel, kuna nende õigusnormidega seatakse eriti naistöötajad ebasoodsamasse olukorda võrreldes meestöötajatega.

19 Olgu märgitud, et LGSS artikli 208 lõike 1 punktiga c on nõutud, et isiku soovil ennetähtaegsele vanaduspensionile jäämise õiguse tekkimiseks peab saada oleva pensioni summa olema suurem kui miinimumpension, millele isikul on õigus 65-aastaseks saamisel. See nõue lisandub artikli 208 lõike 1 punktides a ja b ette nähtud teistele tingimustele, mis peavad olema ennetähtaegsele vanaduspensionile jäämise õiguse tekkimiseks täidetud ning mis seisnevad vastavalt jõudmises ikka, mis ei ole rohkem kui kaks aastat madalam selles seaduses kindlaks määratud pensionieast, ja selles, et on tõendatud tegelik 35-aastane minimaalne sissemakseperiood.

20 Euroopa Kohtul on aga juba olnud võimalus otsustada, et liidu õigusega, täpsemalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72; parandus ELT 2009, L 202, lk 90) ei ole põhimõtteliselt vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu LGSS artikli 208 lõike 1 punkt c, mille kohaselt keeldutakse ennetähtaegse vanaduspensioni määramisest, kui selle pensioni summa, mida taotlejal oleks õigus saada, ei ulatu miinimumpensioni summani, mida ta saaks seadusjärgsesse pensionikka jõudes (vt selle kohta 5. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Bocero Torrico ja Bode, C-398/18 ja C-428/18, EU:C:2019:1050, punktid 25–27).

21 Sellele vaatamata tuleb siiski veel kontrollida, kas põhikohtuasja puhul on riigisisese seadusandja niisugune valik kooskõlas direktiiviga 79/7 (vt analoogia alusel 14. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, punkt 26).

22 Eeskätt keelab selle direktiivi artikli 4 lõike 1 esimene taane koostoimes artikli 3 lõike 1 punkti a kolmanda taandega igasuguse soolise diskrimineerimise, kui kõne all on muu hulgas ligipääsu tingimused riiklikele sotsiaalkindlustusskeemidele, mis pakuvad kaitset vanaduse korral (26. juuni 2018. aasta kohtuotsus MB (soovahetus ja vanaduspension), C-451/16, EU:C:2018:492, punkt 32). On selge, et põhikohtuasjas kõne all olev ennetähtaegse vanaduspensioni skeem kuulub nende skeemide hulka.

23 Kõigepealt tuleb tõdeda, et selliste riigisiseste õigusnormidega, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, ei kaasne otsest soolist diskrimineerimist, kuna neid kohaldatakse vahet tegemata nii mees- kui ka naistöötajate suhtes.

24 Seoses küsimusega, kas selliste õigusnormidega võib kaasneda kaudne diskrimineerimine, tuleb meelde tuletada, et seda mõistet tuleb direktiivi 79/7 kontekstis tõlgendada samamoodi nagu direktiivi 2006/54 kontekstis (8. mai 2019. aasta kohtuotsus Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika). Direktiivi 2006/54 artikli 2 lõike 1 punktist b aga ilmneb, et kaudse soolise diskrimineerimisega on tegu juhul, kui väliselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab ühest soost

isikud võrreldes teisest soost isikutega ebasoodsamasse olukorda, välja arvatud juhul, kui kõnealusel sättel, kriteeriumil või taval on objektiivselt põhjendatav õigustatud eesmärk ning selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.

25 Sellise konkreetse ebasoodsama regulatsiooni saaks tuvastada eelkõige juhul, kui oleks tõendatud, et sellised õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, seavad ebasoodsasse olukorda palju suuremal hulgal ühest soost inimesi kui teisest soost inimesi. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kindlaks teha, kas see on nii põhikohtuasjas (vt eelkõige 8. mai 2019. aasta kohtuotsus Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

26 Juhul, kui nagu käesolevas asjas, on liikmesriigi kohtul olemas statistilised andmed, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et esiteks on liikmesriigi kohtu ülesanne võtta arvesse kõiki töötajaid, kelle suhtes kohaldatakse riigisiseseid õigusnorme, mis on erineva kohtlemise aluseks, ning teiseks on parim võrdlusmeetod võrrelda omavahel nende töötajate vastavaid arvulisi osakaale, keda väidetav erinev kohtlemine mõjutab ja keda see ei mõjuta, asjaomaste õigusnormide kohaldamisalasse kuuluvate naissoost töötajate hulgas ning samu arvulisi osakaale nende õigusnormide kohaldamisalasse kuuluvate meessoost töötajate hulgas (vt selle kohta 24. septembri 2020. aasta kohtuotsus YS (juhtivtöötajate tööandjapension), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Niisiis peab liikmesriigi kohus hindama, mil määral on talle esitatud statistilised andmed usaldusväärsed ja kas neid saab arvesse võtta, see tähendab eelkõige, kas need ei kajasta puhtjuhuslikke või konjunktuurseid näitajaid ja kas need on piisavalt tähenduslikud (24. septembri 2020. aasta kohtuotsus YS (juhtivtöötajate tööandjapension), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

28 Käesoleval juhul tuleb esiteks, nagu soovitab eelotsusetaotluse esitanud kohus, arvesse võtta mitte üksnes eriskeemis kindlustatud isikuid, vaid ka kõiki töötajaid, kelle suhtes kohaldatakse Hispaania sotsiaalkindlustuse üldskeemi, millesse need eriskeemis kindlustatud isikud on lõimitud. Põhikohtuasjas kõne all olevaid õigusnorme kohaldatakse kõigi selles üldskeemis kindlustatud isikute suhtes.

29 Teiseks, nagu märgib ka eelotsusetaotluse esitanud kohus, võib nende sotsiaalkindlustuse üldskeemis kindlustatud isikute osakaalu, kes on seatud LGSS artikli 208 lõike 1 punktiga c ebasoodsamasse olukorda, teha usaldusväärselt kindlaks nii, et võetakse arvesse nende pensionäride arvu, kes saavad pensioni lisahüvitist selleks, et pensionisumma ulatuks seadusjärgse miinimumpensionini, võrreldes selle skeemiga hõlmatud pensionäride koguarvuga. Just pensioni lisahüvitist saavate isikute puhul jäeti ennetähtaegse vanaduspensioni taotlus nimetatud sätte alusel rahuldamata, kuna taotluse esitamise ajal saada oleva pensioni summa oleks olnud väiksem kui seadusjärgne miinimumpension. Seevastu ainult nende isikute arvessevõtmine, kelle puhul selle seaduse artikli 208 lõike 1 punkti c alusel tegelikult keelduti ennetähtaegse vanaduspensioni taotluse rahuldamisest, nagu väidavad INSS ja Hispaania valitsus oma kirjalikes seisukohtades, ei näita tingimata nende isikute arvu, keda see säte puudutab, kuna ei ole välistatud, et suur hulk isikuid ei ole sellist taotlust esitanud.

30 Siiski, olgu kolmandaks märgitud, et selleks et teha kindlaks, kas käesolevas asjas on LGSS artikli 208 lõike 1 punkti c puhul üksinda tegemist kaudse diskrimineerimisega, mis on vastuolus direktiivi 79/7 artikli 4 lõikega 1, tuleb võtta arvesse isikuid, kelle puhul keelduti ennetähtaegse vanaduspensioni määramisest üksnes seda artikli 208 lõike 1 punkti c kohaldades, võtmata arvesse isikuid, kes lisaks selles sättes ette nähtud tingimusele ei vastanud taolise pensioni õiguse saamise tingimustele, mis puudutavad vanust või sissemakseperioodi ning millele on viidatud artikli 208 lõike 1 punktides a ja b. Nagu INSS ja Hispaania valitsus oma kirjalikes seisukohtades mainivad, saab kaudse diskrimineerimise või selle puudumise teha kindlaks, kui võetakse sama aasta jooksul arvesse nende uute pensionäride arvu, kes vastavad LGSS artikli 208 lõike 1 punktis b viidatud tingimusele, milleks on sissemaksete tegemine enam kui 35 aasta jooksul, ja kes saavad pensioni lisahüvitist, võrreldes uute pensionäride koguarvuga sama aasta jooksul.

31 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohtule esitatud statistikast peaks põhikohtuasjas ilmnema asjaolu, et nende uute naissoost pensionäride hulgas, kes on hõlmatud sotsiaalkindlustuse üldskeemiga, on nende pensionäride osakaal, kes on teinud sissemakseid üle 35 aasta ja kes saavad pensioni lisahüvitist, märkimisväärselt suurem kui uute meessoost pensionäride puhul, kes on hõlmatud sotsiaalkindlustuse üldskeemiga, siis tuleb asuda seisukohale, et LGSS artikli 208 lõike 1 punkti c puhul on tegemist kaudse soolise diskrimineerimisega, mis on vastuolus direktiivi 79/7 artikli 4 lõikega 1, välja arvatud juhul, kui seda põhjendavad objektiivsed asjaolud, millel puudub igasugune seos soolise diskrimineerimisega (vt analoogia alusel 8. mai 2019. aasta kohtuotsus Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punkt 47).

32 Põhikohtuasjas kõne all olevad õigusnormid on seega põhjendatud eelkõige juhul, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks tuvastama, et need õigusnormid teenivad sotsiaalpoliitika õiguspärast eesmärki, on selle eesmärgi saavutamiseks sobivad ja selleks vajalikud, arvestades, et neid õigusnorme saab pidada seatud eesmärgi saavutamiseks sobivaks üksnes siis, kui need vastavad tõepoolest huvile saavutada see eesmärk ning kui neid rakendatakse järjekindlalt ja süstemaatiliselt (vt selle kohta 24. septembri 2020. aasta kohtuotsus YS (juhtivtöötajate tööandjapension), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).

33 Olgu meenutatud, et liikmesriikidel on oma sotsiaal- ja tööhõivepoliitika eesmärkide saavutamiseks sobivate meetmete valikul ulatuslik kaalutlusruum (24. septembri 2020. aasta kohtuotsus YS (juhtivtöötajate tööandjapension), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Käesoleval juhul märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Hispaania seadusandja võttis vastu LGSS artikli 208 lõike 1 punkti c, arvestades Hispaania õigust, mille kohaselt ei tohi keegi saada väiksemat pensioni kui igal aastal kindlaks määratud miinimumpension, mida peetakse elatusmiinimumiks, ning see toob teatavatel juhtudel kaasa pensioni lisahüvitise maksmise vastavalt selle seaduse artiklile 59. Põhikohtuasjas kõne all olevate õigusnormide tagajärg on aga see, et teatavale hulgale töötajatele, kes soovivad vabatahtlikult ennetähtaegsele pensionile jääda ja saada seetõttu ennetähtaegset vanaduspensioni, keeldutakse pensioni maksmisest põhjusel, et selle summa on väiksem kui miinimumpension ja et seetõttu annaks see kohaldatava riigisisese õiguse alusel asjaomasele töötajale õiguse pensioni lisahüvitisele.

35 Sellega seoses tuleb kõigepealt meenutada, et Euroopa Kohus on otsustanud esiteks, et sissetuleku tagamine elatusmiinimumi ulatuses on liikmesriikide sotsiaalpoliitika lahutamatu osa, ja teiseks, et tasanduslisa maksmine, mille eesmärk on tagada selle saajale ebapiisava pensioni korral elatusmiinimum, järgib sotsiaalpoliitika õiguspärast eesmärki, millel ei ole mingit seost diskrimineerimisega soo alusel (vt selle kohta 20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, punktid 89–91 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 Mis puudutab põhikohtuasjas kõne all olevate riigisiseste õigusnormide põhjendamist, siis väidavad INSS ja Hispaania valitsus oma kirjalikes seisukohtades, et välistades ennetähtaegse vanaduspensioni saamise isikute puhul, kes otsustavad ennetähtaegsele pensionile jääda, kuid kellel on selle pensioni suurust arvestades õigus pensioni lisahüvitisele riigi kulul, siis on LGSS artikli 208 lõike 1 punkti c eesmärk säilitada Hispaania sotsiaalkindlustusskeemi jätkusuutlikkus ning saavutada kestlik tasakaal töötamise ja pensionil oldud aja vahel, võttes arvesse, et piiranguteta õigusel saada ennetähtaegset vanaduspensioni oleksid tõsised tagajärjed selle skeemi rahastamisele.

37 Niisuguses kontekstis nähtub nii eelotsusetaotlusest kui ka INSSi ja Hispaania valitsuse kirjalikest seisukohtadest, et põhikohtuasjas kõne all olevate riigisiseste õigusnormide eesmärgid on kooskõlas liidu eesmärkidega, millele on viidatud komisjoni 7. juuli 2010. aasta rohelises raamatus „Piisav, jätkusuutlik ja kindel Euroopa pensionisüsteem“ (KOM(2010) 365 (lõplik)) ja selle institutsiooni 16. veebruari 2012. aasta valges raamatus „Piisava, kindla ja jätkusuutliku pensioni tagamise

tegevuskava“ (COM(2012) 55 final) ning mis seisnevad kestliku tasakaalu saavutamises töö- ja pensioniaastate vahel, võttes eelkõige arvesse muutust oodatavas elueas, selleks et tagada pensioniskeemide piisavus ja jätkusuutlikkus.

38 Euroopa Kohtul on olnud võimalus otsustada, et kuigi eelarvekaalutlused ei saa õigustada soolist diskrimineerimist, võib seevastu eesmärke, mis hõlmavad vanaduspensionide kestliku rahastamise tagamist, liikmesriikidele jäetud ulatuslikku kaalutlusruumi arvestades pidada sotsiaalpoliitika õiguspärasteks eesmärkideks, millel puudub igasugune seos soolise diskrimineerimisega (vt selle kohta 24. septembri 2020. aasta kohtuotsus YS (juhtivtöötajate tööandjapension), C-223/19, EU:C:2020:753, punktid 60 ja 61).

39 Sellest järeldub, et INSSi ja Hispaania valitsuse viidatud eesmärgid võivad põhimõtteliselt õigustada võimalikku erinevat kohtlemist naistöötajate kahjuks, mis kaudselt tuleneks LGSS artikli 208 lõike 1 punkti c kohaldamisest.

40 Sellised riigisisesed õigusnormid on nimetatud eesmärkide saavutamiseks sobivad. Nimelt on ennetähtaegsele vanaduspensionile jäämise õiguse tekke välistamise eesmärk nende isikute puhul, kes soovivad vabatahtlikult ennetähtaegsele pensionile jääda, kuid kelle pensioni suurus annab õiguse pensioni lisahüvitisele, kaitsta Hispaania sotsiaalkindlustusskeemi rahalisi vahendeid ja selle välistamisega tahetakse saavutada nende isikute tööea pikendamine. Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, kui sellist välistamist ei oleks, kahjustaks asjaomaste isikute õigus saada ennetähtaegset vanaduspensioni koos pensioni lisahüvitisega nende eesmärkide saavutamist, kuna see võimaldab neil isikutel eelkõige töötada lühemat aega, jäädes ennetähtaegsele pensionile, ilma et nendel isikutel tuleks siiski taluda nende tulevase pensionisumma vähendamist.

41 Lisaks tuleb asuda seisukohale, et põhikohtuasjas kõne all olevaid riigisiseseid õigusnorme rakendatakse järjekindlalt ja süstemaatiliselt, kuna neid kohaldatakse kõigile Hispaania sotsiaalkindlustuse üldskeemis kindlustatud töötajatele.

42 Samuti ilmneb, et need riigisisesed õigusnormid ei too kaasa meetmeid, mis lähevad kaugemale sellest, mis on vajalik taotletavate eesmärkide saavutamiseks. Nimelt on selliste õigusnormidega välistatud vanaduspensioni õiguse tekkimine üksnes nende isikute puhul, kes vabatahtlikult kavatsevad ennetähtaegsele pensionile jääda, kuid kelle pensionisumma koormab riiklikku sotsiaalkindlustusskeemi, kuna sellega kaasneb neile pensioni lisahüvitise maksmine. Lisaks nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et taolist välistamist saab kohaldada üksnes juhul, kui töötaja ennetähtaegsele pensionile jäämine toimub tema tahtliku otsuse tõttu, mitte aga põhjustel, mis ei olene temast, näiteks ettevõtte ümberkorraldamise korral. Pealegi, nagu märkis komisjon oma kirjalikes seisukohtades, ei oleks liikmesriigi seadusandja saanud teha teistsugust seadusandlikku valikut, mis seisneks erandis tagatisest, et ennetähtaegsele pensionile jäämise korral saadakse miinimumpensioni, kuna vastasel juhul oleks kahjustatud selle tagatisega taotletud sotsiaalpoliitika eesmärki, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 35.

43 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 79/7 artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis üldises sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud töötaja vabatahtlikult enneaegsele pensionile jäämise korral seavad ennetähtaegse vanaduspensioni saamise õiguse sõltuvusse tingimusest, et ennetähtaegne vanaduspension peab olema vähemalt võrdne miinimumpensioniga, millele sellel töötajal oleks õigus 65-aastaseks saamisel, isegi kui nende õigusnormidega seatakse eriti naistöötajad ebasoodsamasse olukorda võrreldes meestöötajatega, mida tuleb kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul, kuid seda siiski tingimusel, et see tagajärg oleks põhjendatud sotsiaalpoliitika õiguspäraste eesmärkidega, millel puudub igasugune seos soolise diskrimineerimisega.

Kohtukulud

44 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis üldises sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud töötaja vabatahtlikult enneaegsele pensionile jäämise korral seavad ennetähtaegse vanaduspensioni saamise õiguse sõltuvusse tingimusest, et ennetähtaegne vanaduspension peab olema vähemalt võrdne miinimumpensioniga, millele sellel töötajal oleks õigus 65-aastaseks saamisel, isegi kui nende õigusnormidega seatakse eriti naistöötajad ebasoodsamasse olukorda võrreldes meestöötajatega, mida tuleb kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul, kuid seda siiski tingimusel, et see tagajärg oleks põhjendatud sotsiaalpoliitika õiguspäraste eesmärkidega, millel puudub igasugune seos soolise diskrimineerimisega.

Allkirjad